

Філенко І.Ю., вчитель фізичної культури
Плужніков В.М., вчитель фізичної культури
Харківська гімназія №172

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. Розкриті основні аспекти розробки та використання комп'ютерних навчальних посібників при проведенні уроків фізичної культури у учнів 5-6 класів. Проведено експериментальне впровадження розробки на заняттях за темою «Баскетбол».

Ключові слова: учні, комп'ютер, програма, посібник, слайд, баскетбол.

Постановка проблеми. Сучасна педагогіка потребує нових методів та підходів при підготовці школярів з фізичної культури. Використання потенціалу інформаційних засобів навчання науковцями нашої країни в галузі фізичного виховання і спорту в наш час ще мало досліджена, у порівнянні з іншими країнами. Тенденції розвитку нашої освіти та її напрямки до систем Євросоюзу ставить за необхідність розробки інформаційних засобів навчання та тестування [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Базуючись на проведеному літературному аналізі наукових публікацій, монографій, авторефератів дисертацій, мережених сайтів, приходимо до висновку, що розробки комп'ютерних навчальних посібників в галузі фізичного виховання та спорту мають дуже широке поширення.

На Україні проблемою комп'ютеризації навчального процесу галузі фізичної культури і спорту можна назвати такі центри: Харків – Харківська державна академія фізичної культури – під керівництвом професора Ашаніна В.С. і Тернопіль – факультет фізичного виховання педагогічного університету – під керівництвом професора Шияна Б.М [3, 38]. Тоді як в інших пострадянських країнах розвиток галузі комп'ютеризації учбового процесу вузів спортивного профілю відбувався інтенсивнішими темпами з практичним застосуванням розроблених комп'ютерних навчальних програм.

Зв'язок виконаного наукового дослідження з темами: «Науково-методичні основи використання інформаційних технологій при підготовці фахівців галузі фізичної культури і спорту» на 2013-2015 рр.. (номер державної реєстрації: 0113U001207).

Мета дослідження: оптимізація навчального процесу по фізичній культурі (на прикладі баскетболу) засобами інформаційних технологій навчання. **Завдання дослідження:** вивчити стан використання інформаційних технологій в навчальному процесі з фізичної культури; навчити віртуальному моделюванню ігрових ситуацій; розробити комп'ютерний навчальний посібник з баскетболу; експериментально впровадити розробку в навчальний процес з фізичної культури.

Матеріал та методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; педагогічні спостереження на уроках фізичної культури, контрольні випробування, методи інформаційного моделювання та програмування, методи математичної статистики. Всього приймало в дослідженні 30 учнів 5-6 класів 11-12 років, із яких було сформовано контрольну та експериментальні групи. На основі аналізу конкретних задач і досягнутих результатів нами умовно виділено два основні етапи досліджень.

На першому етапі відбувалося формування предмету досліджень. Здійснювалися педагогічні спостереження тренувань з баскетболу дітей 5-6 класів. На цьому етапі вивчалася література по темі даної роботи. В результаті аналітичного огляду навчально-тренувальної діяльності учнів виділені основні і підготовчі вправи для проведення тренування юних баскетболістів. Так само фіксувалися: кількість повторень вправ, дозування, тривалість інтервалів відпочинку. Здійснювалася систематизація засобів і методів, створювалася комп'ютерна програма підготовки юних баскетболістів. На другому етапі проводилось теоретичне і експериментальне дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення. Навчальний матеріал комп'ютерного підручника входить в програму з фізичної культури за темою «Баскетбол» та складається з систематизованих блоків, які можна використовувати при навчанні технічним елементам як на уроці, так при тренуванні, що дає можливість учню швидше і глибше зрозуміти і засвоїти навчальний матеріал, розвинути просторове уявлення і візуальне запам'ятовування пройденого матеріалу. Навчання з використанням комп'ютерного навчального посібника повинне сприяти розвитку умінь і навиків володіння технічними елементами, а також активізувати оздоровчі процеси та виховувати фізичні якості учнів.

Перш за все, посібник, повинен давати цінний фактичний матеріал, який треба засвоїти. Посібник – це довідкова допомога для швидкого і доступного запам'ятовування матеріалу. Матеріал, що повідомляється, повинен бути перевірений з погляду науковості і доступності. Треба визначити, чи правильно вибраний матеріал з погляду його наукового значення, чи мають факти для даної галузі науки, що наводяться, першорядне значення. Далі треба вибрати із загальної суми цінних і науково перевірених фактів саме ті, які суспільно значущі, тобто які треба знати, щоб належним чином аналізувати суспільне життя. Необхідна така форма повідомлення фактів, яка робила б факти, що повідомляються, легкозасвоюваними, цікавими, зрозумілими, близькими учням. Тут велика трудність: треба знати, що цікаво дитині різного віку і розвитку, даної місцевості, даного соціального шару. Треба зуміти знайти індивідуальний підхід до кожного юного спортсмена.

Гарному тренеру комп'ютер вже давно служить помічником незалежно від технологічних особливостей його використання. Застосування комп'ютерної допомоги в тренувальному процесі відкриває нові можливості.

Процес створення комп'ютерного посібника може відбуватися по-різному. Це пов'язано з тим, яке середовище використовується для розробки, хто є розробником, де посібник використовуватиметься, але для всіх випадків характерними є однакові етапи. Перш за все, потрібно визначитися в тому, який вид занять і в якому об'ємі належить «комп'ютеризувати». Простіше всього зробити навчальний посібник з розбиттям по темах уроків. Таким чином, тренер розробляє так звані сценарії занять, записуючи їх в такій формі, як він вважає потрібним. Сценарій занять і методично впорядкований матеріал викладач, тренер розробляє з використанням засобів прикладних програм, які повинні бути узгоджені і відповідати технічним вимогам і можливостям комп'ютера – колір, динаміку зображення, звук. У розпорядженні розробника є сканер, текстовий і графічні редактори, всілякі програмні засоби. З їх використанням створюються потрібні файли, що підключаються надалі до навчальної програми. Обмеження в роботі над створенням навчального посібника визначаються алгоритмічною складністю методичного прийому і технічними характеристиками комп'ютера. Ці обмеження виявляються в процесі підготовки демонстраційного матеріалу і з відома викладача зразу ж вносяться можливі зміни. Таким чином, процес створення комп'ютерної навчальної програми включає рішення задач методичного опрацювання і практичної розробки посібника. Завершальний етап розробки комп'ютерного посібника припускає узгоджене виконання перевірки точності учбового матеріалу, його дидактичної значущості, а також наявність готових до використання файлів занять.

При роботі над створенням навчального комплексу з баскетболу ми використовували середовище презентаційний Power Point. При відкритті даного файлу можна побачити набір слайдів, розділений на теми і уроки. Кожне заняття складається з 7-10 слайдів в яких є теоретична частина, а також наочні малюнки зв'язані безпосередньо матеріалом який описується, мультимедійні ролики моделювання виконання основних технічних елементів, відео фрагменти реальної гри. Пропонована розробка ґрунтується на вищевикладених методичних вимогах і складається з 15 занять. Кожне заняття представлено окремим файлом, що складається з 7-10 слайдів.

Експериментальне впровадження розробки проводилось протягом 2 місяців, закінченням якого став констатуючий експеримент – повторне тестування рівня фізичної підготовки та володіння технічними елементами юних баскетболістів. Результати констатуючого експерименту порівнювались з попередніми даними, крім того проводився порівняльний аналіз контрольної та експериментальної груп. По попереднім даним кореляційного аналізу залежності фізичних якостей було встановлено, що в

баскетболі безпосередній зв'язок мають швидкісно-силові якості та витривалість з технічними показниками в баскетболі. Тому з усього спектру досліджуваних фізичних якостей нами було відібрано саме ці.

Висновки. На основі аналізу літературних джерел було встановлено, що розробка комп'ютерних начальних посібників в спортивній діяльності вимагає створення та наукового обґрунтування методик їх використання при тренувальному та навчальному процесах, що обґрунтовує актуальність подальшого дослідження та розробки проблеми.

Основною дидактичною перевагою запропонованої розробки ми вважаємо мультимедійні ролики, розроблені в редакторах Power Point та Vegas, які сприяють навчанню віртуальному моделюванню ігрових ситуацій.

Після проведення експерименту було отримано результати, порівняння яких по вищевказаним параметричним критеріям довело ефективність запропонованої розробки з такими рівнями надійності: приріст технічної підготовки в баскетболі у дітей експериментальних груп у порівнянні з контрольними складав 10% ($p < 0,05$) та 17 % ($p < 0,01$), приріст рівня розвитку фізичних якостей складав 10 % ($p > 0,05$).

Список використаної літератури

1. Ашанин В.С., Шестаченко Д.В. Застосування інформаційно-пошукових систем для оптимізації тренувального процесу баскетболістів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Сб. наук. пр. – Харків.: ХХІІІ, 2000. – №19. – С.20-26.
2. Ермаков С.С. Обучение технике ударных движений в спортивных играх на основе их компьютерных моделей и новых тренажерных устройств: Дис. ... д-ра пед. наук: 24.00.01. – Харьков, 1997. – 401 с.
3. Круцевич Т.Ю. Управління фізичним станом підлітків у системі фізичного виховання. Автореф. дис ... док. наук з фіз.. вих.. та спорту: 24.00.02. / Національний університет фізичного виховання та спорту України. – К., 2000. – 43 с.
4. Філенко І.Ю. Застосування інформаційних засобів навчання учнів 5 – 6 класів при проведенні уроків фізичної культури за темою «Баскетбол» // Майстерня гуманності. / За загальною редакцією А.М. Єрмоли. – Інформаційний вісник № 11. – Харків, 2005. – С.15-23.
5. Філенко І.Ю. Інформатизація засобів навчання учнів 5-6 класів при проведенні уроків фізичної культури за темою «Баскетбол». – Слобожанський науково-спортивний вісник. – Вип..№9. – Харків, 2006. – С.148-151.
6. Mills C.M. Categories of Educational Microcomputer Programs. – London. – 1985. – р. 55-61.
7. Papert S. Windstorms: Children, Computers and Powerful Ideas. – Brighton, 1980. – р. 21-34
8. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 271 с.